

Υπόθεση C-831/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

14 Νοεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale di Milano (Πρωτοδικείο Μιλάνου, Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

31 Οκτωβρίου 2019

Επισπεύδουσες την εκτέλεση:

Banco di Desio e della Brianza SpA

Banca di Credito Cooperativo di Carugate e Inzago sc

Intesa Sanpaolo SpA

Banca Popolare di Sondrio s.c.p.a

Cerved Credit Management SpA

Καθών:

YX

ZW

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Διαδικασία εκτελέσεως - Κατάσχεση ακινήτου

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άρθρων 6 και 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του

Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29), όσον αφορά ειδικώς περίπτωση στην οποία ο εγγυητής, επικαλούμενος τη νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών, ζητεί από το δικαστήριο να εξετάσει τον τυχόν καταχρηστικό χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας.

Προδικαστικά ερωτήματα

α) Αντίκειται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – και, εάν ναι, υπό ποιους όρους – εθνικό δίκαιο όπως το εκτιθέμενο, το οποίο εμποδίζει το δικαστήριο της εκτελέσεως να προβεί σε έλεγχο ουσίας επί δικαστικού εκτελεστού τίτλου που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου σε περίπτωση που ο καταναλωτής, έχοντας αποκτήσει επίγνωση της ιδιότητάς του αυτής (την οποία επίγνωση απέκλειε προγενέστερα η νομολογιακή ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου) ζητεί την διενέργεια τέτοιου ελέγχου;

β) Αντίκειται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – και, εάν ναι, υπό ποιους όρους – εθνικό δίκαιο το οποίο, λόγω της υπάρξεως εμμέσου δεδικασμένου περί μη καταχρηστικότητας συμβατικής ρήτρας, εμποδίζει το δικαστήριο της εκτελέσεως, καλούμενο να αποφανθεί επί ανακοπής του καταναλωτή κατά της αναγκαστικής εκτελέσεως, να διαπιστώσει την εν λόγω καταχρηστικότητα, υφίσταται δε το ίδιο εμπόδιο ακόμη και στην περίπτωση που, με βάση την υφιστάμενη κατά τη στιγμή της δημιουργίας του δεδικασμένου νομολογιακή ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου, η εξέταση της καταχρηστικότητας της ρήτρας αποκλείεται διότι ο εγγυητής δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καταναλωτής;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Decreto legislativo 6 settembre 2005, n. 206 (νομοθετικό διάταγμα 206 της 6ης Σεπτεμβρίου 2005, γνωστό ως «κώδικας προστασίας του καταναλωτή») ιδίως άρθρο 33, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία t και u:

«1. Σε σύμβαση μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία, ρήτρες οι οποίες, παρά την καλή πίστη, δημιουργούν εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση θεωρούνται καταχρηστικές.

2. Τεκμαίρονται, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, ως καταχρηστικές οι ρήτρες που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα:

(...)

ι) να θεσπίζονται εις βάρος του καταναλωτή εκπτώσεις από δικαιώματα, περιορισμοί της δυνατότητας προβολής ενστάσεων, παρεκκλίσεις από τους κανόνες αρμοδιότητας των δικαστηρίων, περιορισμοί ως προς την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, αντιστροφή ή τροποποίηση του βάρους αποδείξεως, περιορισμοί της συμβατικής ελευθερίας στις σχέσεις με τους τρίτους;

υ) να ορίζεται ως κατά τόπον αρμόδιο για τις εκ της συμβάσεως διαφορές δικαστήριο εδρεύον σε τόπο διαφορετικό από εκείνον της κατοικίας ή της επιλεγείσας κατοικίας του καταναλωτή [...].»

καθώς και άρθρο 36:

«1. Οι ρήτρες που κρίνονται καταχρηστικές κατά την έννοια των άρθρων 33 και 34 είναι άκυρες, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει κατά τα λοιπά.

(...)

3. Οι ρήτρες είναι άκυρες μόνον καθ' ό μέρος τούτο ωφελεί τον καταναλωτή, η δε ακυρότητά τους μπορεί να διαπιστωθεί αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.»

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 18 Νοεμβρίου 2005, η Banco di Desio συνήψε συμβάσεις εγγυήσεως με τους ΥΧ και ΖW. Οι εν λόγω συμβάσεις εγγυήσεως είχαν ως αντικείμενο την εγγύηση των υποχρεώσεων τις οποίες συνομολόγησε εμπορική εταιρία (στο εξής: πρωτοφειλέτρια).
- 2 Αφού επέτυχε την έκδοση διαταγής πληρωμής, η οποία δεν προσβλήθηκε με ανακοπή και ως εκ τούτου απέκτησε ισχύ δεδικασμένου, η Banco di Desio κίνησε διαδικασία για την κατάσχεση ακινήτων των οποίων κύριοι εξ ημισείας ήταν οι ΥΖ και ΖW.
- 3 Στην εν λόγω διαδικασία συμμετείχαν οι λοιποί επισπεύδοντες, δανειστές εκ διαφόρων αιτιών του ΥΖ, της ΖΧ και της πρωτοφειλέτριας εταιρίας.
- 4 Με πράξη μεταβίβασης της 29ης Ιανουαρίου 2013, η ΖW κατέστη κυρία ποσοστού 22 % επί του εταιρικού κεφαλαίου της πρωτοφειλέτριας εταιρίας. Δεν προκύπτει όμως ότι η ΖW ανέλαβε οποτεδήποτε εταιρικά καθήκοντα στο πλαίσιο της πρωτοφειλέτριας εταιρίας. Εξάλλου, η ΖW είναι μισθωτή εργαζόμενη σε άλλη εμπορική εταιρία.

- 5 Βάσει των στοιχείων αυτών, το αιτούν δικαστήριο απεφάνθη ότι ο YX, νόμιμος εκπρόσωπος της πρωτοφειλέτριας εταιρίας, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταναλωτής, ενώ δέχθηκε ότι η ZW μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καταναλωτής.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Οι επισπεύδουσες την εκτέλεση υποστηρίζουν ότι η ZW δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταναλώτρια, δεδομένης της ιδιότητάς της ως εταίρου της πρωτοφειλέτριας εταιρίας καθώς και βάσει του συζυγικού δεσμού που την συνδέει με τον YX, νόμιμο εκπρόσωπο της εν λόγω εταιρίας.
- 7 Εκτός αυτού, από το μερίδιο ύψους 22 % επί της πρωτοφειλέτριας εταιρίας που έχει στην κυριότητά της η ZW μπορεί να απορρέει δικαίωμά της να εισπράττει κέρδη της επιχειρήσεως σε βαθμό μάλιστα που να αποτελούν το μοναδικό εισόδημα της ZW.
- 8 Τέλος, προβάλλεται ένσταση ελλείψεως αρμοδιότητας του αιτούντος δικαστηρίου λόγω παραβάσεως της νομοθεσίας περί καρτέλ.

Συνοπτική παράθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 9 Σύμφωνα με τη νομολογία του Corte di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία), το δεδικασμένο δεν καλύπτει μόνον το ρητό διατακτικό της αποφάσεως αλλά επίσης και τους λόγους που συνιστούν, έστω και εμμέσως, την λογική νομική βάση της. Η εν λόγω προσέγγιση ισχύει και όσον αφορά τη διαταγή πληρωμής χρηματικού ποσού, η οποία, εφόσον δεν έχει ασκηθεί ανακοπή, αποκτά ισχύ δεδικασμένου όχι μόνον ως προς την επίδικη απαίτηση αλλά επίσης όσον αφορά τη βάση της, με αποτέλεσμα να μην καθίσταται δυνατή η περαιτέρω εξέταση των λόγων που προβλήθηκαν προς στήριξη της σχετικής αιτήσεως.
- 10 Η εν λόγω νομολογιακή προελεύσεως αρχή, η οποία αποκαλείται «έμμεσο δεδικασμένο», στηρίζεται στο λογικό επιχείρημα με βάση το οποίο, αν το δικαστήριο αποφαινεται επί συγκεκριμένου ζητήματος, έχει προδήλως αποφανθεί θετικώς ως προς τα λοιπά ζητήματα που πρέπει να θεωρούνται προκαταρκτικά σε σχέση με εκείνο για το οποίο εξέδωσε ρητή απόφαση.
- 11 Επομένως, μετά την έκδοση της διαταγής πληρωμής, ο δανειστής, αφότου προβεί στην επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, δύναται να επισπεύσει διαδικασία κατασχέσεως επιδίδοντας το σχετικό κατασχετήριο. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της κατασχέσεως ακινήτου, ο δανειστής, βάσει εκτελεστού τίτλου, επισπεύδει κατάσχεση (μέσω επιδόσεως του κατασχετηρίου) του εμπράγματου δικαιώματος επί ακινήτου του οφειλέτη.

- 12 Κατά τη νομολογία του Corte di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), η διαδικασία κατασχέσεως, σε αντίθεση με την αναγνωριστική αγωγή, «δεν εμφανίζεται ως συνεχής ακολουθία πράξεων που αποσκοπούν στη λήψη μιας μοναδικής τελικής αποφάσεως, αλλά ως μια διαδοχή επιμέρους διαδικασιών, ήτοι ως αυτοτελής σειρά πράξεων που έχουν ως αντικείμενο τη λήψη διάφορων διαδοχικών αποφάσεων». Πράγματι, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτελέσεως, ο δικαστής ασκεί καθοδηγητική εξουσία «η οποία περιορίζεται στη διεύθυνση της διαδικασίας εκτελέσεως για την νομότυπη εκτέλεση των πράξεων της σύμφωνα με τα κριτήρια της ταχύτητας και της σκοπιμότητας». Ως εκ τούτου, αποκλείεται η άσκηση δικαιοδοτικής εξουσίας στο πλαίσιο αυτό.
- 13 Όσον αφορά τις εξουσίες που μπορούν να ασκηθούν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο της εκτελέσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επιπροσθέτως ότι η ύπαρξη έγκυρου εκτελεστού τίτλου συνιστά προϋπόθεση της εκτελέσεως. Ως εκ τούτου, ο εκτελεστός τίτλος πρέπει να παραμένει έγκυρος καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας κατασχέσεως, η οποία κηρύσσεται απαράδεκτη εάν εκλείψει ο εν λόγω τίτλος. Συνεπώς, το δικαστήριο της εκτελέσεως έχει τόσο την εξουσία όσο και το καθήκον να επαληθεύει την ύπαρξη του εκτελεστού τίτλου τόσο στην αρχή όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εκτελέσεως και οφείλει να διακόψει τη διαδικασία εάν ο τίτλος αυτός εκλείψει. Ωστόσο, η εξουσία αυτεπάγγελτης εξετάσεως του δικαστηρίου της εκτελέσεως περιορίζεται στο ζήτημα της υπάρξεως εκτελεστού τίτλου και δεν μπορεί να επεκταθεί στο «ουσιώδες περιεχόμενο» του εκτελεστού τίτλου.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει στη συνέχεια τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία «[τ]ο άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι η οδηγία αυτή εφαρμόζεται επί συμβάσεως ενυπόθηκης εγγυήσεως συναφθείσας μεταξύ φυσικών προσώπων και πιστωτικού ιδρύματος με αντικείμενο την εγγύηση των υποχρεώσεων τις οποίες συννομολόγησε εμπορική εταιρία έναντι του ιδρύματος αυτού δυνάμει συμβάσεως πιστώσεως, σε περίπτωση κατά την οποία τα φυσικά πρόσωπα αυτά ενήργησαν για την επίτευξη σκοπού που δεν εμπίπτει στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και δεν έχουν δεσμό λειτουργικής φύσεως με την εν λόγω εταιρία, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει» (διάταξη του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, C-534/16, Dumitras, EU:C:2016:700).
- 15 Παρόμοια προσέγγιση ακολουθήθηκε προσφάτως επίσης από το Corte di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο). Με την απόφαση 32225 της 13ης Δεκεμβρίου 2018, το ως άνω δικαιοδοτικό όργανο έκρινε ότι οι υποκειμενικές προϋποθέσεις εφαρμογής της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτή όσον αφορά σύμβαση εγγυήσεως που έχει συναφθεί από εταίρο υπέρ της εταιρίας πρέπει να εξεταστούν λαμβανομένων υπόψη των συμβαλλομένων μερών της συμβάσεως εγγυήσεως (και όχι της διαφορετικής κύριας συμβάσεως), αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στο μερίδιο συμμετοχής του εγγυητή στο εταιρικό κεφάλαιο καθώς και στο ζήτημα εάν συντρέχει στο πρόσωπο του τελευταίου η ιδιότητα του διαχειριστή της εταιρίας υπέρ της οποίας έχει συσταθεί εγγύηση.

Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι, πριν από την εν λόγω απόφαση, το Corte di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) έκρινε αντιθέτως παγίως ότι στην περίπτωση της συμβάσεως εγγυήσεως, η υποκειμενική προϋπόθεση της ιδιότητας του καταναλωτή αφορά την ασφαλιζόμενη απαίτηση, λόγω του παρεπόμενου χαρακτήρα της υποχρέωσης του εγγυητή σε σχέση με την ασφαλιζόμενη απαίτηση.

- 16 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει στη συνέχεια τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία «το σύστημα προστασίας που εγκαθιδρύει η οδηγία στηρίζεται στην ιδέα ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε ασθενέστερη θέση σε σχέση προς τον επαγγελματία, όσον αφορά τόσο τη δυνατότητα διαπραγματεύσεως όσο και το επίπεδο της πληροφόρησης, θέση η οποία τον υποχρεώνει να προσχωρήσει στους όρους που έχει εκ των προτέρων καταρτίσει ο επαγγελματίας, χωρίς να μπορεί να ασκήσει επιρροή επί του περιεχομένου τους» και ότι «[ο] σκοπός τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 6 της οδηγίας [93/13], το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι καταχρηστικές ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν οι καταναλωτές ήταν υποχρεωμένοι να επικαλούνται οι ίδιοι τον καταχρηστικό χαρακτήρα τέτοιων διατάξεων. Σε διαφορές που αφορούν συχνά περιορισμένα ποσά, η αμοιβή δικηγόρου ενδέχεται να υπερβαίνει το διακυβευόμενο συμφέρον, πράγμα το οποίο μπορεί να αποθαρρύνει τον καταναλωτή να αμυνθεί κατά της εφαρμογής μιας καταχρηστικής ρήτρας. Είναι μιν αληθές ότι, σε αρκετά κράτη μέλη, οι δικονομικοί κανόνες επιτρέπουν σε τέτοιες διαφορές στους ιδιώτες να αναλαμβάνουν οι ίδιοι την υπεράσπισή τους· ωστόσο, υφίσταται μιν αμελητέος κίνδυνος να μιν προβάλλει ο καταναλωτής, μεταξύ άλλων λόγω άγνοιας, τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας που επικαλείται κατ' αυτού ο αντίδικός του. Συνεπώς, η αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν αναγνωριστεί στο εθνικό δικαστήριο η δυνατότητα να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τις ρήτρες αυτές» (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιουνίου 2000, *Océano Grupo Editorial και Salvat Editores*, από C-240/98 έως C-244/98, EU:C:2000:346, σκέψεις 25 και 26).
- 17 Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, αυτό που στην απόφαση *Océano* χαρακτηριζόταν ως απλή δυνατότητα του δικαστηρίου, με την απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009 στην υπόθεση C-243/08, *Pannon GSM Zrt* (EU:C:2009:350) κατέστη πραγματική υποχρέωση για αυτεπάγγελτη εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτρας εφόσον το δικαστήριο διαθέτει, σύμφωνα με τη διατύπωση που περιέχεται στη σκέψη 35 της αποφάσεως *Pannon*, «τα αναγκαία νομικά και πραγματικά στοιχεία» (υπό την επιφύλαξη της ανάγκης εκδήλωσης της βουλήσεως του καταναλωτή να επικαλεστεί τον καταχρηστικό και μιν δεσμευτικό χαρακτήρα της ρήτρας). Η εν λόγω υποχρέωση συνάδει με το καθήκον του δικαστηρίου να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα της επιδιωκόμενης με τις διατάξεις της οδηγίας 93/13 προστασίας.
- 18 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 6 παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 αποτελεί «επιτακτικής φύσεως διάταξη, η οποία, λαμβάνοντας υπόψη την υποδεέστερη κατάσταση του ενός των συμβαλλομένων μερών, τείνει να

αναπληρώσει την τυπική ισορροπία που εγκαθιδρύει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με πραγματική ισορροπία ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα» και ότι «[η] φύση και η σπουδαιότητα του δημόσιου συμφέροντος επί του οποίου εδράζεται η διασφαλιζόμενη υπέρ των καταναλωτών με την οδηγία προστασία δικαιολογούν περαιτέρω το ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας και, πράττοντας τούτο, να αναπληρώνει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία ανισότητα» (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-168/05, Mostaza Claro, EU:C:2006:675, σκέψεις 36 και 38). Η σπουδαιότητα του συμφέροντος που αποτελεί το υπόβαθρο της προβλεπόμενης στην οδηγία 93/13 προστασίας του καταναλωτή επιβεβαιώθηκε μεταγενέστερα και στις αποφάσεις με τις οποίες το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα της αρχής της ισοδυναμίας (που περιορίζει –σε συνδυασμό με την αρχή της αποτελεσματικότητας της [εννόμου] προστασίας– την αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών), εξομοίωσε το άρθρο 6 της οδηγίας 93/13 με τους εθνικούς κανόνες που αποτελούν, στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξης, κανόνες δημόσιας τάξης (μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2016, C-154/15, C-307/15 και C-308/15, Gutiérrez Naranjo, EU:C:2016:980, σκέψη 54).

- 19 Στο πλαίσιο αυτό εμπίπτουν, κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, οι αποφάσεις οι οποίες, κατ' εφαρμογήν της αρχής της ισοδυναμίας ή της αρχής της αποτελεσματικής προστασίας, απονέμουν στο εθνικό δικαστήριο εξουσίες αυτεπάγγελτης διεξαγωγής αποδείξεων (μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-137/08, VB Pénzügyi Lízing Zrt., ECLI:EU:C:2010:659), καθώς και οι αποφάσεις οι οποίες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, προβλέπουν τη δυνατότητα παραμερισμού του δεδικασμένου.
- 20 Μεταξύ των τελευταίων, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-40/08, Asturcom, EU:C:2009:615, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε με τη σκέψη 53 ότι «όταν ο δικαστής που επιλαμβάνεται εκδόσεως απογράφου μιας περιβληθείσας την ισχύ του δεδικασμένου διαιτητικής αποφάσεως, πρέπει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες, αν μια ρήτρα διαιτησίας αντιβαίνει προς τους εθνικούς κανόνες δημοσίας τάξεως, είναι επίσης υποχρεωμένος να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας ρήτρας διαιτησίας έναντι του άρθρου 6 της οδηγίας 93/13».
- 21 Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατ' εφαρμογήν της αρχής της αποτελεσματικής προστασίας, το ισπανικό δικαστήριο, επιληφθέν της εκδόσεως απογράφου διαιτητικής αποφάσεως η οποία δεν έχει προσβληθεί και έχει εκδοθεί στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία δεν έχει μετάσχει ο καταναλωτής, δεν έχει τη δυνατότητα να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας (εν προκειμένω, της ρήτρας βάσει της οποίας οριζόταν η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου).

- 22 Το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι, στο πλαίσιο της ίδιας υποθέσεως, η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak είχε οδηγηθεί σε διαφορετικό συμπέρασμα, κρίνοντας ότι η αυτεπάγγελτη διαπίστωση εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου ήταν η πλέον σύμφωνη προς τον σκοπό της προστασίας των καταναλωτών που επιδιώκει η οδηγία 93/13 λύση και ότι το ελάττωμα της αδράνειας του καταναλωτή κατά τη διαδικασία κατά το πέρας της οποίας εξεδόθη ο εκτελεστός τίτλος (διαδικασία η οποία άλλωστε δεν είχε διεξαχθεί ενώπιον δικαστή) μπορούσε να θεραπευθεί κατά το στάδιο αναγκαστικής εκτελέσεως δυνάμει του τίτλου αυτού.
- 23 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες σχετικά με το ζήτημα εάν η σύμβαση εγγυήσεως που συνήφθη μεταξύ της Banco di Desio και της ZW συνάδει με το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο u, του νομοθετικού διατάγματος 206 (και την αντίστοιχη διάταξη της οδηγίας 93/13).
- 24 Σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες και νομολογία, δεδομένου ότι η ZW δεν άσκησε ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής, η τελευταία απέκτησε ισχύ δεδικασμένου και, ειδικότερα, πρέπει να κριθεί ότι ο (μη) καταχρηστικός χαρακτήρας των ρητρών οι οποίες περιέχονται στη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ της Banco di Desio και την SW καλύπτεται πλέον από έμμεσο δεδικασμένο.
- 25 Κατά την άποψη των δανειστών, τα ως άνω αποκλείουν τη δυνατότητα εξετάσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών, μεταξύ άλλων και υπό το πρίσμα της αποφάσεως Asturcom.
- 26 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά τη δυνατότητα απευθείας εφαρμογής της εν λόγω νομολογίας, διατυπώνοντας συναφώς δύο επιφυλάξεις, που αφορούν, αφενός, τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ της ιταλικής και της ισπανικής έννομης τάξεως και, αφετέρου, τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης περιπτώσεως.
- 27 Επί της πρώτης επιφυλάξεως, η διαδικασία που κινήθηκε από την Asturcom συνιστούσε διαδικασία η οποία δεν ήταν κατ' αντιμωλία, κατά το πέρας της οποίας το δικαστήριο, δεδομένης της (φυσικής) απουσίας του οφειλέτη (που είχε ήδη επιδείξει αδράνεια κατά την έκδοση του εκτελεστού τίτλου) διέθετε απλώς την εξουσία εκδόσεως ή μη μιας γενικής διαταγής εκτελέσεως.
- 28 Αντιθέτως, στην υπό κρίση υπόθεση, η οφειλέτρια εμφανίστηκε ενώπιον του δικαστηρίου και εξεδήλωσε τη βούλησή της να επικαλεστεί την (πιθανή) καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών. Ως εκ τούτου τέθηκε τέλος στην αδράνεια της οφειλέτριας που είχε προηγηθεί της δημιουργίας δεδικασμένου. Η οφειλέτρια, αφότου διεκδίκησε την ιδιότητα της καταναλώτριας, ανέλαβε ενεργό ρόλο στη δίκη επισημαίνοντας διάφορες ρήτρες των οποίων την καταχρηστικότητα δήλωσε ότι επιθυμούσε να επικαλεστεί.
- 29 Επί της δεύτερης επιφυλάξεως όσον αφορά τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης περιπτώσεως, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, κατά τη στιγμή της εκδόσεως των διαταγών πληρωμής, δεν είχαν εκδοθεί ακόμα οι αποφάσεις με τις οποίες το

Δικαστήριο υπέδειξε τους όρους υπό τους οποίους ακόμα και ο εγγυητής μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταναλωτής. Ως εκ τούτου, στη δεδομένη χρονική στιγμή, δεν γινόταν δεκτή η δυνατότητα της WZ να επικαλεστεί, ακόμα και στη διαδικασία ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής, τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών που περιέχονται στη σύμβαση που συνήφθη με τον επαγγελματία, κατά το μέτρο που [ιδίως υπό το πρίσμα της πάγιας θέσεως του Corte di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου)] δεν διέθετε τη δυνατότητα να εξετάσει την ιδιότητά της ως καταναλώτριας.

- 30 Ως εκ τούτου, λόγω ακουσίας άγνοιας, η ZW δεν μπόρεσε να επιλέξει συνειδητά εάν θα επικαλεστεί ή όχι την προστασία που παρέχεται στην ίδια ως φυσικό πρόσωπο που συμβάλλεται για σκοπό ξένο προς την επαγγελματική δραστηριότητα την οποία πιθανώς ασκεί. Μια τέτοια συνειδητή επιλογή αντιθέτως κατέστη δυνατή μόνον αφού είχε ήδη κινηθεί διαδικασία κατασχέσεως, σε χρονικό σημείο κατά το οποίο, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, απαγορεύεται ο παραμερισμός των αποφάσεων που περιέχονται στις διαταγές πληρωμής.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επομένως εάν στην υπό κρίση υπόθεση η τρέχουσα ερμηνεία του δικαίου μπορεί να αποτελέσει στοιχείο δυνάμενο να καταστήσει αδύνατη ή εξόχως δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται στον καταναλωτή από την εθνική νομοθεσία περί μεταφοράς της οδηγίας 93/13 στο εσωτερικό δίκαιο και αν η απαίτηση εξασφάλισης αποτελεσματικής προστασίας του οφειλέτη επιτρέπει τη διενέργεια ελέγχου περί καταχρηστικότητας των ρητρών συμβάσεως δυνάμει της οποίας εκδόθηκε διαταγή πληρωμής, παρά το γεγονός ότι η εν λόγω διαταγή πληρωμής έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου λόγω μη ασκήσεως ανακοπής.
- 32 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, με βάση τις εθνικές δικονομικές αρχές, ο μη καταχρηστικός χαρακτήρας των ρητρών της συμβάσεως εγγυήσεως καλύπτεται από έμμεσο δεδικασμένο.
- 33 Εκ των ως άνω συνάγεται, αφενός, η αδυναμία επικλήσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα των εν λόγω ρητρών στο πλαίσιο επί της ουσίας διαδικασίας και, αφετέρου, το απαράδεκτο της ανακοπής κατά της αναγκαστικής εκτελέσεως, εφόσον η εν λόγω ανακοπή βασίζεται σε λόγους που έπρεπε να είχαν προβληθεί από τον καθού στο πλαίσιο της εκδόσεως του εκτελεστού τίτλου.
- 34 Στην απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus (EU:C:2017:60), το Δικαστήριο έκρινε ότι η εθνική κανονιστική ρύθμιση δεν αντίκειται στην οδηγία 93/13 κατά το μέτρο που η ισπανική ρύθμιση «απαγορεύει στον εθνικό δικαστή να επανεξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών μιας συμβάσεως συναφθείσας με επαγγελματία, εφόσον έχει ήδη κριθεί η νομιμότητα, βάσει της ως άνω οδηγίας, όλων των ρητρών της συμβάσεως, με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου» (σκέψη 49). Εντούτοις, στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι, «σε περίπτωση υπάρξεως μιας ή περισσοτέρων συμβατικών ρητρών των οποίων ο ενδεχομένως καταχρηστικός χαρακτήρας δεν εξετάσθηκε στο

πλαίσιο προηγούμενου δικαστικού ελέγχου της επίδικης συμβάσεως περατωθέντος με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου, η οδηγία 93/13 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο εθνικός δικαστής, ενώπιον του οποίου ο καταναλωτής έχει ασκήσει νομοτύπως ανακοπή, οφείλει να εκτιμήσει, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως εφόσον έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών αυτών» (σκέψη 54) και ότι «στην περίπτωση που, στο πλαίσιο προηγούμενης εξετάσεως μιας επίδικης συμβάσεως η οποία κατέληξε στην έκδοση αποφάσεως έχουσας ισχύ δεδικασμένου, ο εθνικός δικαστής περιορίστηκε στο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, υπό το πρίσμα της οδηγίας 93/13, μία μόνο ρήτρα ή ορισμένες από τις ρήτρες της συμβάσεως αυτής, η οδηγία 93/13 επιβάλλει σε εθνικό δικαστή, όπως αυτός της κύριας δίκης, ενώπιον του οποίου ο καταναλωτής έχει ασκήσει νομοτύπως ανακοπή, την υποχρέωση να εκτιμήσει, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, εφόσον έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα των λοιπών ρητρών της εν λόγω συμβάσεως. Ειδικότερα, χωρίς έναν τέτοιον έλεγχο, η προστασία του καταναλωτή θα ήταν ελλιπής και ανεπαρκής και δεν θα αποτελούσε κατάλληλο ούτε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση ρητρών τέτοιου είδους, σε αντίθεση με τα όσα προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13» (σκέψη 52).

- 35 Βάσει των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι μολονότι το Δικαστήριο απέκλεισε τη δυνατότητα παραμερισμού του ρητού δεδικασμένου, εντούτοις δεν εξέτασε τη συμβατότητα θεσμού όπως εκείνος του έμμεσου δεδικασμένου με τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13 και με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 36 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν οι επιταγές που σκοπούν στη διασφάλιση της βεβαιότητας των νομικών καταστάσεων και συνιστούν τα θεμέλια του θεσμού του δεδικασμένου δύνανται να παραγάγουν τα ίδια αποτελέσματα ως προς την παγιότητα της αποφάσεως τόσο σε περίπτωση ρητού δεδικασμένου όσο και σε περίπτωση έμμεσου δεδικασμένου, ή, αντιθέτως, εάν τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13, επιτρέπουν τον παραμερισμό του έμμεσου δεδικασμένου εφόσον η απόφαση που έχει αποκτήσει ισχύ (έμμεσου) δεδικασμένου αντίκειται προδήλως στο δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προσφυγής.
- 37 Με άλλα λόγια, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει εάν το δικαίωμα σε αποτελεσματική [δικαστική] προστασία που κατοχυρώνεται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13 σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη παρέχει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να αμφισβητήσει, μέσω της ασκήσεως ανακοπής κατά της αναγκαστικής εκτελέσεως, το ουσιώδες περιεχόμενο δικαστικής αποφάσεως η οποία, καίτοι δεν περιέχει ρητή κρίση περί του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών που περιέχονται σε σύμβαση, εντούτοις έχει πλέον αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.